

บทที่ 10

ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน

1. สังคมนิยมแบบเพื่อฝืนคืออะไร เกิดขึ้นเพราะอะไร บอกชื่อและแนวความคิดเพียงสั้น ๆ ของบุคคลนั้นมา 2 ชื่อ

สังคมนิยมแบบเพื่อฝืนในยูโทเปีย แปลว่าความคิดฝืนว่าเขียนเป็นนวนิยายวาดภาพสังคมอย่างสวยงามทั้งที่เป็นไปได้และไม่ได้ มักเป็นไปในทางสังคมนิยม

เกิดขึ้นมาแต่ ศ.16 จากการประพันธ์ของ นักปรัชญานักสอนศาสนา นักประพันธ์หลายคน เช่น Thomas More, Robert Owen ฯลฯ

Thomas More เห็นว่า ธรรมชาติเป็นสภาพของความบริสุทธิ์ ซึ่งเขาได้เขียนลงในหนังสือซึ่งมีอิทธิพลในการปฏิรูปสังคม และมีผู้เห็นตามมาก

Louis Blanc ต้องการให้รัฐเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับโรงฝึกงานทางสังคมแบบไม่มีนายจ้างคนงานควบคุมกันเอง แต่รัฐเป็นผู้ออกทุน เขาเชื่อว่าจะทำให้คนงานทำงานได้ดีขึ้น และเป็นการแบ่งปันที่ยุติธรรม โรงฝึกงานของเอกชนที่สุดก็จะแข่งขันกับโรงฝึกงานของรัฐไม่ได้ก็จะยอมเข้าร่วมกับของรัฐ แต่แนวคิดของเขาถูกคัดค้านจากนักการเมืองหลายคน จึงไม่สามารถกระทำได้

2. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าประเทศใดใช้ลัทธิเศรษฐกิจแบบใดในปัจจุบัน

1) การเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ซึ่งในที่นี้หมายถึง สินค้าประเภททุน ได้แก่ โรงงาน เครื่องจักร กรรมสิทธิในปัจจัยการผลิต ฯลฯ

- ถ้าเอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ สามารถประกอบธุรกิจได้เรียกว่า ลัทธิเศรษฐกิจแบบเสรี (economic liberalism) หรือระบบนายทุน (Capitalism) ซึ่งเจ้าของปัจจัยการผลิต (นายทุน) มักมีอำนาจทางธุรกิจ

- ถ้ารัฐบาลเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และทรัพย์สินต่าง ๆ ด้วย เห็นว่าถ้าให้เอกชนทำก็จะเกิดการเห็นแก่ตัว หวังแต่กำไร ประชาชนเดือดร้อน ถ้ารัฐตัวเองจะช่วยการกระจายรายได้ที่ดีกว่าทุกคน มีพอกินไม่ร่ำรวยมาก เรียกว่า ลัทธิสังคมนิยม (Socialism) เป็นฝ่ายซ้าย

- ถ้าเอกชนและรัฐเป็นเจ้าของการผลิตได้ทั้งสองฝ่าย โดยรัฐเข้ายุ่งเกี่ยวในกิจการที่จำเป็น เช่น ด้านสาธารณสุข โภค การขนส่งด้านทหาร ฯลฯ นอกนั้นให้เอกชนทำ เรียกว่า เศรษฐกิจแบบผสม (Mixed economy)

2) อำนาจการตัดสินใจปัญหาทางเศรษฐกิจ

- ใครดำเนินกิจการ ฝ่ายนั้นก็ตัดสินใจ เรียกระบบเศรษฐกิจผสม

- ถ้าเอกชน นายทุน เป็นผู้ตัดสินใจ เรียกว่า ระบบนายทุน

- ถ้ารัฐตัดสินใจเอง เรียกระบบสังคมนิยม

3) จักรกลที่ใช้ในการดำเนินการตามคำตัดสินใจของปัญหามูลฐานนั้น

- ถ้าใช้กลไกทางตลาด (Demand, Supply) เป็นตัวกำหนดราคาสินค้าและปัจจัยการผลิตและเสถียรภาพเรียกเศรษฐกิจแบบเสรี หรือ Invisiblehand, Laissez fair หรือระบบนายทุน

- ถ้าใช้การวางแผนเศรษฐกิจจากส่วนกลางให้กระทำตามแผนนั้น เรียกว่าสังคมนิยมแบบบังคับ (Socialist demand economy)

- ถ้าใช้การวางแผนเศรษฐกิจ จากส่วนกลางให้กระทำตามแผนนั้น เรียกว่า สังคมนิยมแบบบังคับ (Socialist demand economy)

- ถ้าใช้กลไกทางตลาด และการควบคุมวางแผนจากส่วนกลางด้วยก็เป็นระบบเศรษฐกิจแบบผสม

3. ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันมีอยู่ 5 ระบบใหญ่ ๆ คือ

- 1) ระบบนายทุน เช่น U.S.A.
- 2) ระบบสังคมนิยมแบบบังคับหรือระบบ Communist เช่น Russia
- 3) ระบบเศรษฐกิจแบบผสม เช่น ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์
- 4) ระบบสังคมนิยมแบบ Fabian หรือแบบประชาธิปไตย (democratic)
- 5) ระบบสังคมนิยมเสรี หรือแบบให้ตลาดกำหนดราคา เช่น ยูโกสลาเวีย

4. ระบบนายทุนคืออะไร มีความเป็นมาอย่างไร มีผลดีผลเสียอย่างไร

ระบบนายทุน คือระบบเศรษฐกิจอย่างหนึ่งที่ทำให้เอกชนมีกรรมสิทธิในทรัพย์สินได้อย่างกว้างขวางและดำเนินธุรกิจได้ โดยรัฐเข้าแทรกแซงแต่น้อย เอกชนมีกรรมสิทธิในทรัพย์สิน (นายทุน) นี้ก็สามารถสร้างความมั่งคั่งแก่ตนและประเทศได้

ระบบนายทุนนิยม เริ่มเกิดในอังกฤษ ประมาณ ค.ศ. ที่ 19 ในสมัยการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น และเกิดการค้าจากภายนอกภายในประเทศ จึงเริ่มมีการขยายและส่งเสริมการลงทุน การตั้งโรงงานโดยให้อภิสิทธิ์แก่เอกชนเป็นผู้กระทำการจนเกิดการผูกขาด ลัทธิ นายทุนจึงเริ่มถือกำเนิดขึ้นในโอกาสนี้เอง สามารถสร้างความมั่งคั่งให้แก่ประเทศได้มาก

ผลดีของระบบนายทุน คือ

- ส่งเสริมให้มีการตั้ง โรงงานอุตสาหกรรมขึ้นมากมาย
- เป็นการสร้างความร่ำรวยแก่ประเทศและนายทุน
- ประชากรมีงานทำ มีค่าจ้างสูงกว่าการเกษตรกรรม

ผลเสีย

- รัฐไม่ควบคุม การแข่งขันกันอย่างรุนแรงทำให้กิจการขนาดเล็กต้องเลิกกิจการ เกิดปัญหา คนงาน Strike การว่างงาน
- ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน

5. จงสรุปลักษณะของนายทุนมาให้ดู

ลักษณะสำคัญของระบบนายทุน

- 1) ให้เอกชนหรือกลุ่มเอกชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต มีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ และถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
- 2) เอกชนเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจของตน
- 3) การดำเนินธุรกิจไปตาม กลไกแห่งตลาด
- 4) นายทุนหรือนายจ้างเป็นบุคคลสำคัญได้รับการยกย่องในสังคม

6. จงอธิบายถึงระบบคอมมิวนิสต์หรือมาร์กซิก ให้เข้าใจถึงลักษณะแนวคิด เรียกอีกอย่างว่าอะไร ตรงข้ามกับลัทธิเศรษฐกิจอะไร

เป็นระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และความมั่งคั่งทั้งหมด เอกชนไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าทุน เพียงแต่มีกรรมสิทธิ์ในสินค้าใช้บริโภคเท่านั้น ให้เอกชนผลิตตามความสามารถของตน และบริโภคตามที่ตนต้องการ รัฐพยายามปรับปรุงชนบทให้เจริญกว่าเมือง แนวคิดแบบนี้เป็นของ Karl Marx เรียกแบบนี้อีกอย่างว่า สังคมนิยม ซึ่งเป็น แบบที่อ่อนกว่า Communist ลัทธินี้เป็นลัทธิที่คัดค้านและตรงข้ามกับลัทธินายทุน เพราะระบบนายทุนเอกชนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ รัฐควบคุมแต่น้อย และระบบนี้เป็นไปในทางตรงข้าม

7. Marx มีคำทำนายอย่างไร

Marx ทำนายเข้าข้างคนงานว่า คนงานจะรวมพลังกันเป็นนายจ้าง และรัฐบาลเพื่อขึ้นเป็นผู้เผด็จการเอง ทำลายการมีชนชั้น และพัฒนาไปเรื่อย ๆ ตามขั้นตอนคือ

- 1) เป็นรัฐสังคมนิยม ไม่มีชนชั้น
- 2) เป็นรัฐคนงาน (Proletarian State) ฝ่ายค้านจะหมดไป
- 3) Full Communist ประชาชนจะถูกจูงใจให้ทำงานจนเต็มความสามารถ (full capacity) บริโภคจากผลิตผลที่ผลิตได้ร่วมกันตามที่ต้องการ
- 4) State of perfection ได้รับจากทุกคนตามความสามารถของเขา และทุกคนตามความสามารถของเขาและให้ทุกคนตามความต้องการของเขา

8. จงสรุปลักษณะสำคัญของระบบสังคมนิยมแบบบังคับมาให้ทราบ

สรุปลักษณะสังคมนิยมแบบบังคับ

- 1) รัฐบาลเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ถือกรรมสิทธิในทรัพย์สิน
- 2) รัฐหรือกลุ่มที่รัฐแต่งตั้งเป็นผู้ตัดสินปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจ
- 3) การดำเนินธุรกิจเป็นไปตามคำสั่งคำแนะนำของคณะกรรมการวางแผนส่วนกลาง (Central Planning Board) ไม่มีการแข่งขันราคาไม่สูงเพราะไม่มุ่งกำไรทำให้เอกชนมีรายได้ใกล้เคียงกัน
- 4) สังคมหรือประชาชนเป็นผู้มีความสำคัญ

9. ระบบเศรษฐกิจแบบผสมคืออะไร ? ทำไมไทยจึงจัดอยู่ในระบบนี้

การผสมกันระหว่างระบบนายทุน กับสังคมนิยม แบบบังคับกล่าวคือ เอกชนมีกรรมสิทธิในทรัพย์สิน สามารถประกอบธุรกิจได้ ในขณะเดียวกัน รัฐก็ประกอบธุรกิจบางอย่างด้วยแข่งกับเอกชนไทยเองก็มีลักษณะดังกล่าวจึงจัดอยู่ในระบบนี้ เช่นเอกชนมีสิทธิตั้งโรงงานผลิตสินค้าบริการได้และรัฐวิสาหกิจกว่า 100 แห่ง

การกำหนดราคา ขึ้นอยู่กับ กลไกแห่งตลาด และกลุ่มผลประโยชน์ บางกลุ่ม ประชาชนมอบความไว้วางใจแก่รัฐบาลในการทำให้เกิด full employment และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

10. จงสรุปลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจ แบบผสม

- 1) เอกชนและรัฐเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต รัฐออกกฎหมายจำกัดของเอกชนลงได้บ้าง
- 2) เอกชนและรัฐเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยนำความคิดของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เข้าประกอบการพิจารณาด้วย
- 3) ในการกำหนดราคาใช้กลไกแห่งตลาด และการกำหนดจากรัฐในบางกรณี เช่น ค่าอาหาร ค่าเช่า mini wage และกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนในการผลักดันราคาได้ด้วย
- 4) เอกชนประกอบธุรกิจได้ความใดที่ทำได้ดี รัฐส่งเสริมไม่ตั้งโรงงานผลิตแข่ง

11. ลักษณะสังคมนิยมแบบเฟมียน คืออะไรมีลักษณะอย่างไร ?

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมแบบหนึ่งที่แตกต่างกันจากของ *Marx* เกิดขึ้นจาก กลุ่มนักเขียน นักวิทย์ ร่วมกันจัดตั้งสมาคมเฟมียนขึ้น โดยเน้นในเรื่อง

- 1) การเปลี่ยนแปลงจากระบบนายทุนเป็นสังคมนิยม ควรเป็นไปทีละน้อย ๆ
- 2) การเปลี่ยนจากมือเอกชนไปเป็นของรัฐ ทำได้โดยหน่วยงานเศรษฐกิจทางการเมืองที่มีอยู่อย่างสงบ ให้รัฐสถาตราเป็นกฎหมายขึ้นบังคับใช้
- 3) ทำสังคมนิยมให้เป็นชนชั้นกลางส่วนใหญ่ เพื่อเป็นฐานในการพร้อมทางเศรษฐกิจโดยให้ทุกคนมีงานทำการประกันสังคม ฯลฯ
- 4) เร่งเร้าให้ประชากรรู้จักรับผิดชอบต่อสังคม (Social Conscience)

12. Fabian Socialism เห็นสมควรให้เปลี่ยนแปลงในเรื่องอะไรบ้าง

ลัทธินี้เห็นควรให้เปลี่ยนแปลงอย่างสงบในเรื่อง

- 1) การเปลี่ยนแปลงจากนายทุนเป็นสังคมนิยม ตั้งเป็นสหกรณ์
- 2) การพัฒนาคนเช่น การให้ม้งานทำสวัสดิการที่ดี การประกันสังคม การปฏิรูปที่ดิน ฯลฯ
- 3) การเปลี่ยนอุตสาหกรรมจากเอกชนเป็นของรัฐ
- 4) เพิ่มความรู้สิทธิรับผิชอบต่อสังคมของประชาชน

13. ลัทธิสังคมนิยมแบบเสรีมีลักษณะอย่างไร ต่างกับสังคมนิยมแบบบังคับอย่างไร

ลัทธินี้ *Oskar Lange* นักเศรษฐกิจชาวโปแลนด์ เป็นผู้คิดขึ้นโดยมีลักษณะว่า เอกชนมีกรรมสิทธิในบ้านเรือนได้ รัฐเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต การผลิตในโรงงานผู้จัดการ โรงงานเป็นผู้ตัดสินใจปัญหามาตรฐานทางเศรษฐกิจ คนงานเป็นผู้บริหารโรงงานเอง เพราะคนงานย่อมรู้เรื่องของโรงงานดีกว่ารัฐ แต่การกำหนดราคากำหนดโดยคณะกรรมการวางแผนกลาง (CPB) ซึ่งจะดูจาก D, S ของสินค้าในตลาดอีกทีหนึ่งทางโรงงานจึงจะหากำไรเพิ่มมาก ๆ เป็นการสร้างความร่ำรวยแก่ตนไม่ได้ เพราะราคาถูกกำหนดไว้ตายตัวแล้ว เอกชนมีอิทธิพลในการเลือกบริโภค

ข้อแตกต่างระหว่างสังคมนิยมแบบบังคับและแบบเสรี

สังคมนิยมแบบเสรี	สังคมนิยมแบบบังคับ
- ผู้จัดการ โรงงานเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาเศรษฐกิจ	- รัฐเป็นผู้ตัดสินใจ
- การกำหนดราคาใช้กลไกทางตลาดเข้าพิจารณาด้วย	- รัฐ โดย CPB กำหนดอย่างเดียว

14. Ludwig Von Mises ไม่เห็นด้วยกับ Liberal Socialism อย่างไร

Mises ไม่เห็นด้วยในเรื่อง

- 1) การวางแผนที่อาศัยการคำนวณทางเศรษฐศาสตร์การแบ่งสรร
- 2) การตีค่าของสินค้าที่ไม่ได้ตีค่าออกมาเป็นเงินยากแก่การ
- 3) ขาดสิ่งจูงใจในการผลิต ซึ่งนายทุนมีกำไรเป็นสิ่งจูงใจ

15. Hayek วิจารณ์ลัทธิสังคมนิยมแบบเสรีไว้อย่างไร

Hayek วิจารณ์ไว้เป็นสองประเด็นคือ

- 1) ระบบนี้ต้องมี C.P.B ที่ทำงานละเอียดมาก
- 2) ระบบนี้ไม่แตกต่างจากระบบเผด็จการนัก เพราะมี C.P.B รวบอำนาจทางเศรษฐกิจไว้มากกว่าระบบนายทุนอื่นซึ่งวิจารณ์ได้อีกว่า
 - การกำหนดราคาทำได้โดยยากแม้ใช้คณิตช่วย ซึ่งเป็นหน้าที่ C.P.B. และราคาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
 - ลัทธินี้ไม่ยอมให้ธุรกิจใหม่เข้ามาตั้งแม้จะผลิตได้ถูกกว่า

